

*Наголова І. Ю.,
заступник начальника слідчого відділення
Краснолиманського відділення поліції
Краматорського відділу поліції
Головного управління національної поліції
в Донецькій області*

ВСТАНОВЛЕННЯ ПОДІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ЯК УМОВА ВІДШКОДУВАННЯ ЗАВДАНИХ ЗБИТКІВ

Наразі у ч. 1 ст. 91 Кримінального процесуального кодексу (КПК) України визначено вичерпний перелік обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні. Першою з цих обставин цілком виправдано визначено подію кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення). Встановлення наявності чи відсутності події кримінального правопорушення є важливою обставиною, на підставі аналізу якої можуть бути прийняті не менш важливі процесуальні рішення (про звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності тощо). Крім цього, у п. 1 ч. 1, ч.ч. 4, 7 ст. 284 КПК України чітко встановлено, що відсутність події кримінального правопорушення є підставою для закриття кримінального провадження під час досудового розслідування та ухвалення виправдувального вироку – під час судового розгляду.

Встановлення події кримінального правопорушення як обставина, яка підлягає доказуванню, тісно пов'язана з питанням відшкодування збитків, завданих під час вчинення кримінального правопорушення. У ч. 1 ст. 128 КПК України визначене право особи, якій кримінальним правопорушенням або іншим суспільно небезпечним діянням завдано майнової та/або моральної шкоди, до початку судового розгляду пред'явити цивільний позов до підозрюваного, обвинуваченого або до фізичної чи юридичної особи, яка за законом несе цивільну відповідальність за шкоду, завдану діяннями підозрюваного, обвинуваченого або неосудної особи, яка вчинила суспільно

небезпечне діяння. Тож потерпілий, який пред'явив цивільний позов і набув статусу цивільного позивача (ч. 1 ст. 61 КПК України) вільний сам обирати лінію своєї поведінки – подавати цивільний позов, спрямований на відшкодування завданих йому збитків, чи утриматися від цих дій. Водночас, в інтересах держави цивільний позов уповноважений подати прокурор відповідно до п. 12 ч. 2 ст. 36, ч. 3 ст. 128 КПК України.

Натомість для сторони обвинувачення встановлення виду і розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, є обов'язком відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 91 КПК України. Зазначені обставини мають бути встановлені обов'язково незалежно від того, заявлено цивільний позов чи ні. Підстави для задоволення цивільного позову або відмови у ньому, залишення його без розгляду мають бути зазначені у мотивувальній частині вироку (п. 2 ч. 3 ст. 374 КПК України). Ці рішення суду тягнуть за собою різні процесуальні наслідки: а) у разі встановлення відсутності події кримінального правопорушення суд відмовляє в позові (ч. 2 ст. 129 КПК України); б) у разі виправдання обвинуваченого за відсутності в його діях складу кримінального правопорушення або його непричетності до вчинення кримінального правопорушення, а також у випадках, якщо в судове засідання не прибув цивільний позивач, його представник чи законний представник (ч. 3 ст. 129 КПК України), суд залишає цивільний позов без розгляду, але особа має право пред'явити його в порядку цивільного судочинства (ч. 7 ст. 128 КПК України). Обов'язок доказування у цьому разі перекладається на позивача.

З огляду на зазначене та враховуючи важливість встановлення та доказування події кримінального правопорушення, підлягає доповненню ч. 1 ст. 129 КПК України. Відповідно до цієї норми, ухвалюючи обвинувальний вирок, постановляючи ухвалу про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, суд залежно від доведеності підстав і розміру позову задовольняє цивільний позов повністю або частково чи відмовляє в ньому. Адже обов'язковою умовою для прийняття

судом рішення щодо відшкодування завданих збитків є не лише доведеність підстав і розміру цивільного позову, а й встановлення події кримінального правопорушення, оскільки доведеність її відсутності є підставою для відмови у позові та неможливості його подати у порядку цивільного судочинства.

*Посполітак В. В.,
завідувач кафедрою
гуманітарного розвитку ПВНЗ
«Міжнародний інститут менеджменту»,
керівник робочої групи з розвитку
законодавства Експертної ради ФГВФО,
кандидат юридичних наук,
доцент*

ПОНЯТТЯ ТА РОЗМІР ЗБИТКІВ ПРИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОВ'ЯЗАНИХ ОСІБ НЕПЛАТОСПРОМОЖНИХ БАНКІВ

Реформа системи гарантування вкладів фізичних осіб, проведена у 2012 р., фактично створила цілісну і ефективну систему не тільки компенсації фізичним особам частини їх вкладів, а й дала процедуру виведення неплатоспроможних банків з ринку.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) на даний час виконує фактично дві функції:

- 1) виведення неплатоспроможного банку з ринку; та
- 2) виплати вкладникам-фізичним особам гарантованої державою суми.

Друга функція ФГВФО є надзвичайно публічною і гроші для компенсації вкладів фізичних осіб (гарантованих державою) та інших клієнтів банків (не гарантованих державою) потрібно звідкись взяти. Якщо розібратися в ситуації з правової точки зору, то мова йде не про гарантування вкладів, а про страхування цих вкладів. Явними є всі елементи саме страхування: страховий платіж банків у вигляді внесків до фонду пропорційно залученим вкладам, страховий випадок – визнання банку